

Toimetaja veerg

*Päivi Märjamaa,
toimetaja*

Üks asi, mis siin maailmas on päris kindel, on see, et kõik on muutumises. Muutuvad inimesed, muutuvad asjad ja olud inimeste ümber.

E-keskkond on üks neist asjadest, mis on muutnud meie elu tundmatuseni. Suur hulk inimesi toimetab oma igapäevaelu virtuaalses keskkonnas: ostab, maksab makse, suhtleb, paneb hindideid, teeb koolitükke, sooritab eksameid, teenib oma igapäevast leiba ning viidab aega.

Käesoleva lehe veergudel tuleb ka arvutimaailm oma piiritute võimalustega teemaks. Paljude reaalsete asjade kaugenemisega muutub paratamatuks tõsiasi, et käegakatsutavaid asju meie ümber enam ei ole või on vähe. Ühelt poolt see hirmutab, teisalt annab mõõtmatu vabadusetunde ja muudab elu maal mugavamaks ja elamisväärsemaks.

Siiski leidub jätkuvalt valdkondi, milles anonüümsus ja isikupäratus (mida e-keskkond samuti kuhjaga pakub) on pigem kahju teinud. Ma pean silmas seda, et SMS-d ja e-kirjad on küll kiired ja mugavad, aga mõeldud eelkõige informatsiooni operatiivseks edastamiseks, asjaajamiseks, tööks ja õppimiseks. Õnnitlused, ilusad sõnad ja soovid peaksid olema kordumatud, käsitsi kirjutatud, remarkide ja kõrvalekalletegagi, aga kindlasti emotsionaalselt tähendusrikkad.

On täiesti mõisteta, et e-kirjad oma lihtsuses on kirjutamise traditsiooni peaaegu välja söönud, aga praegu, sõbrapäeva eel on hea aeg meelde tuletada, kuidas kirjutada *päris* kirja.

*Emajõgi on üle kallaste.
Foto autor on Päivi Märjamaa.*

Vabariigi aastapäevakontsert Puhja Seltsimajas

*Kaja Udso,
Puhja Seltsimaja juhataja*

Puhja valla inimestel on juba aastaid kenaks kombeks meie vabariigi aastapäevaeelsel päeval seltsimajas kokku saada. Tunnustada tublimaid vallakodanikke ja nautida erinevate kontserdikülaliste esinemisi, soovida üksteisele head vabariigi aastapäeva ja öelda silmast silma lihtsaid ja häid sõnu, nautida rõõmu koosolemisest, tunda kogukonnatunnet.

Kontserdiesinejaid on olnud aastate jooksul lähemalt ja kaugemalt. Oma tegijad tutvustamist ei vaja, kaugemalt tulnute puhul lubage paar sõna tutvustuseks kirja panna.

Millal veel, kui mitte oma riigi sünnipäeval, peaksime eriti mõtlema oma

juurtele? Millal veel, kui mitte siis, naudiva meie rahvamuusikat, -laulu, -pillide kõla ja ilu? 23. veebruaril toimuva vabariigi aastapäeva kontsert-aktuse seekordseteks külalisteks on muusikud Aleksander Sünter (kitarr, laul, löötpill), Anu Haamer (6-keelne kannel, laul) ja Priit Moppel (viled, torupill, parmupill, laul). Kõik nimetatud muusikud on tegevad väga erinevates ansamblites: Vara, Oort, Paddy's, Armasaeg, Rahvas-tepall jt. Esitusele tulevad laulud viivad kuulajaid rändama nii loodusesse metsaradadele, kui ka kohtuma iseendi hingerikkustega. Tulemuseks mõistmine, et igaühes meist on rõõm ja vägi, nii endi, kui meie järeltulijate käekäigu kujundamiseks.

Tulge ja tunneme koos seda rõõmu ja väge!

Viiu Paltseri,
vallasekretär

2009. aasta esimene volikogu istung toimus 28. jaanuaril. Istungist võttis osa 11 volikogu liiget, puudusid volikogu liikmed Aivi Pukki ja Talis Toompere.

Väljasaadetud istungi päevakorra le parandusettepanekuid ei esitatud.

Istung algas vallavanema informatsiooni niga vallavalitsuse tegevustest:

1. Puhja Gümnaasiumi rekonstrueerimist ette valmistavad tegevused:

- Siseministeriumile on saadetud kiri ehitusmahtude suurendamise palvega. Planeeritav kogumaht 29 miljonit krooni (23,4 toetus + 5,6 valla osalus ehk 19%);
- EASi ehitusspetsialist ja Siseministeriumi esindaja visiteerisid 23. jaanuaril koolihoonet, järgneb otsus ehitusmahtude osas;
- valminud on sisearhitektuurne projekt, jaanuari lõpuks valmivad ka eriosade projektid;
- konsultant Margus Lantin Riigikantselest jagas omapoolseid selgitusi ja täpsustusi ning vastas volikogu liikmete küsimustele.

2. Info AS -ist Emajõe Veevärk ja Puhja aleviku veemajandusega seonduvast:

- Vallavalitsus ja AS Emajõe Veevärk saatsid kirja ASile Sangla Turvas ettepanekuga aleviku vee- ja kanalisatsioonirajatiste ja -trasside võõrandamiseks 450 tuhande krooni eest;
- AS Sangla Turvas esitas taotluse projekteerimistingimuste väljastamiseks vee- ja kanalisatsioonirajatiste ja biopuhasti rekonstrueerimisprojekti tarvis;
- reedel, 6. veebruaril kell 12.00 toimub vallamajas veemajandusalane koosolek. Kutsutud on Keskkonnaministeriumi, AS Emajõe Veevärgi, AS Sangla Turvas ja Puhja valla esindajad. Teemad: Ühtekuuluvusfondi tähtajad, ÜF rahade kasutamisest Puhja alevikus sõltuvalt v/k trasside omandivormist;

Volikogu istungilt

- Puhja aleviku Kellani piirkonna ehitusprojekt on valmis;
- täiendavaid selgitusi jagas AS Emajõe Veevärk juhataja Andres Aruhein.

3. Soojaprobleemide arengutest:

- 13. jaanuaril toimus kohtuistung;
- 13. jaanuaril toimus Puhja Seltsimajas valla initsiatiivil teavituskooolek aleviku soojamajanduse hetkeseisust. Arutati erinevaid tuleviku alternatiive, kuulati soojatöötajate huve ja nõudmisi. Kooolekul osales 25 inimest (korterühistute, volikogu, valla asutuste ja vallavalitsuse esindajad);
- kohus kohustas vallavalitsust korraldama esimesel võimalusel pooltevaheline kohtuväline kohtumine läbirääkimiste pidamiseks;
- kohtumine toimus 16. jaanuaril tehase ruumides. Osalesid: valla poolt vandeadvokaat Tanel Pürn, Hille Luts, Vahur Jaakma ja tehast Mati Miil, Kadri Sada. Vallavalitsus oli eelnevalt saatnud küsimused, millele kohtumisel ei saadud ammendavaid vastuseid.
- kohtumise lõppedes lepiti kokku, et tehas saadab vastused ja piirhinnakalkulatsiooni parandused valla jaanuari 4. nädala alguses.

4. Üldplaneeringu protseduuride käigust:

- kooskõlastamise esitamiseks palus pikendust 28. jaanuarini Maa-amet (seoses lisamaterjalide kogumise vajadusega), ka Keskkonnaministeriumi kooskõlastus on senini saamata;
- Ülejäänud kooskõlastused on laekunud.

5. Teadmiseks: Uus piirkondlik metsanduse spetsialist on Priit Pääslane, tel 51 57852, priit.paaslane@tartu.envir.ee, vastuvõtt Tartus Aleksandri 14 iga kuu 1. ja 3. esmaspäeval kell 10.00–14.00.

Volikogu liikmed võtsid esitatud informatsiooni teadmiseks.

Seejärel asuti maadega seonduvate küsimuste arutamisele ning sõna ettekandeks oli maanõunik Eda Vihandil. Teemaks oli katastriüksuste sihtotstarvete määramine ning selleks ettevalmistatud eelnõud võeti vastu otsustena järgmiselt:

- 1) otsus nr 1 Tartu–Viljandi–Kilingi-Nõmme maanteega nr 92 piirnevate Sulevi ja Haaviku kinnistute jagamisel sihtotstarvete määramine;
- 2) otsus nr 2 katastriüksuse sihtotstarbe määramine Mõisanurme külas Siiri kinnistu jagamisel.

Vastu võeti ka detailplaneeringu algatamise otsus nr 3 Mäeselja külas Põhja ja Lõuna kinnistutel.

Avalduse detailplaneeringu koostamise algatamiseks esitas kinnistute omanik Vitali Jürgenthal. Detailplaneeringu eesmärgiks on kinnistute jagamine neljaks ehituskruundiks.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 30.12.2008 määrusele nr 186 kinnitati Puhja Gümnaasiumi ja Puhja lasteaia Pääsusilm õpetajate uued palga alammäärad.

Viimase päevakorrapunkti all toimus valla 2009. aasta eelarve projekti esimene lugemine. Selgitusi projekti juurde jagas finantsjuht Hille Luts, kes märgib: eelarve projektis riigi poolt eraldatavate tulude arvud ei ole veel lõplikud. Riik otsib vahendeid eelarve puudujäägi katmiseks, seega ei ole välistatud veel kärbeta tegemine valdadele eraldatavate rahade osas. Praeguseks on juba kõiki summatsid vähendatud. Eelarve projektiga on võimalik tutvuda valla kodulehel www.puhja.ee

Teema lõpetuseks märgib volikogu esimees Enn Pokk, et eelarves on veel tõsisemaid probleeme. Samas peame olema valmis veel mustemaks stsenaariumiks. Seega on ettepanek vallavalitsusele ja komisjonidele vaadata veelkord kriitiliselt üle kogu eelarve ja esitada oma ettepanekud vallavalitsusele.

Info: Järgmine plaaniline volikogu istung toimub 25. veebruaril 2009.

Teeme Ära Minu Eesti

Aune Past,
Mõisanurme küla

Ühel eelmise aasta lõpupäeval kohtusin oma kauaaegse tuttavaga, Eva Truuverkiga. Viimati olime temaga telefonitsi kõnelnud enne prügipäeva, et Tartu Hansa Rotary naised Ulilasse koristustalgutele korraldada. Nüüd on Eval hoopis põnevad plaanid. Minu arvates plaanitakse seda, mida mitmed enne edutult üritanud: anda Eestile eestimaalaste nägu.

Õige varsti pärast kohtumist sain mahlaka algusega e-maili: "Olukord on sitt, aga see on meie tuleviku väetis," on öelnud president Lennart Meri.

Teeme Ära kodanikualgatuse esimene projekt – üle-eestiline prügikoristuskampaania 2008 aastal – tõi kokku 50 000 talgulist, mis kaugeleulatavamalt põhjustas suuremaid muutusi nii inimeste hoiakutes kui kogu prügimajanduses.

Innustatuna eestimaalaste võimest koos suuri asju ära teha, on Teeme Ära toimkonna järgmine plaan **kogu Eesti-maa elukorralduse parandamine koondnimega Minu Eesti**.

Teeme Ära Minu Eesti kodanikualgatuse eesmärgiks on muuta Eesti riigina tõhusamaks, lihtsamaks ja mõnusamaks kohaks elada, kasutades ära meie väiksust, infotehnoloogilisi võimalusi ja loomupärast koostöövõimet. Usume, et ühisel nõul saame riigi jaoks oluliste küsimuste otsustamise ja lahendamise korraldada lihtsamalt kui seni.

Üle-eestilised mõttetalgud

1. mail 2009

Esimese sammuna kutsutakse 1. mail kokku üle-eestilised mõttetalgud ideede gene-

reerimiseks nii kohalikul kui üleriigilisel tasemel. Mõttetalgutele oodatakse kõiki eestimaalasi olenemata vanusest, haridusest või erialasest ettevalmistusest. Oodatud on positiivsed lahendused, mitte kriitiseerimine ja probleemide üleslugemine.

Mõttetalgud toimuvad üle Eesti loodavates mõttekodades mõttekoja vanemate eestvedamisel. Mõttetalgute tulemusena tekkinud ideed hääletatakse läbi ja võitnud ideed lähevad ärategemisele.

Paralleelselt on ellu kutsutud projekt *Ole kaasas*, mille eesmärk on internetiseerida vähemalt 100 000 eestimaalast.

Et siis niisugune kiri tuli.

Mõtlesin, et meil Puhjas on seltsimaja kui prillikivi, meil on maaelu elamisväärsuse pärast muretsevad inimesi nii koolis, kirikus kui vallamajas. Meil on mitmed asjalikud seltsid ja klubid. Puhja on just see koht, kuhu teha üks mõttekoda. Ideega on nõus ka vallamaja rahvas. Talgute põhiküsimuseks pakun: "Elu võimalikkusest maal". Ajal kui pangad oma kontorid maal kinni panevad, kui arstiabi nihkub kaugemale, kui postkontoreid suletakse, bussiliiklust jääb vähemaks, töökohad kaovad, tundub et maal saab ellu jääda ainult e-riigi ja e-ettevõtluse suuremal toel. Pangatehinguid saab teha internetis, internetist saab osta kasvõi kirbule lugemisprillid, ajalehti saab internetist lugeda, filme vaadata, arstilt nõu küsida, nii mõnigi rahateenimise viis on internetis olemas (nõuanded, koolitus, internetipood, tõlketööd...). Internetist võiks saada haridust noor, kes huvitub mingist spetsiifilisest valdkonnast, mille õpetajaid koduvallas pole. Kindlasti oskaksid inimesed siin paljugi lisada, mis teeb elu maal elamisväärses? Mida arvate?

Mis meid aitaks? Ühelt poolt erinevad teenused, et internetis ikka oleks seda, mida inimesel vaja on. Millised need teenused võiksid olla? Pakkuge välja.

Teiselt poolt koolitust nende asjade kasutamiseks. Koolitust, mis ei kurnaks rahakotti. Milliseid (tasuta) koolitusi oleks vaja?

Ja muidugi arvuteid, millega sinna e-maailma siseneda. Siinnegi projekt pakub selleks võimaluse.

Ja kõigi nende arvutite puhul on oluline, et oleks tagatud kiire ja odav side. Millised sideprobleemid meil on?

Võib-olla peaks külvavema kõrval olema ka palgaline "küla noorem," kes aitaks teatud kellaaegadel neid inimesi, kes ise arvutis toime ei tule. Aitaks riigiga asju ajada, õpetatakse kasvõi lapselastega või sõbrannaga skaibis tasuta kõnelema, mingu need kõned siis Ameerikasse või Alutagusele. Aitaks leida perearsti nõuandeid või tellida lillesibulaid.

Küllap on erinevates küldes ja erinevates taludes erinevad mured ja mõtted. Aga selleks ju mõttetalgud tehaksegi. Kui me alles 1. mail suu lahti teeme, siis võib päevast väheseks jääda. Valla leht on just see koht, kuhu oma mõtteid juba kohe saata.

Mõttetalgutele võib minna ka mujale kui koduvalda, inimesed saavad valida mõttetalgud ka teemade kaupa. Nii et meilegi võib tulla osavõtjaid mujalt. Minu arvates oleks igati teretulnud mees Valdo Kalm, Eesti Telekomis juhataja esimees. Tema on see mees, kes oma inimestega teeb tehniliselt võimalikuks elu maal.

Kus ja milliseid mõttekodasid veel tehakse?

Klikka: www.minueesti.ee/wiki

Üleskutse

Kas kohalik omavalitsus suudab osutada oma kodanikele piisavalt kvaliteetset ja lähedalt kättesaadavat avalikku teenust. Kas neid teenuseid on piisavalt? Kas riik pakub piisavalt kättesaadavaid teenuseid? Kui me näeme, et hooldusravi voodikohti on väga vähe, kui maakonnaliinidelt kaovad järjest hädavajalikud bussiliinid, kui kohaliku metsanõustaja ametikoht koondatakse ja teenus kolib linna..., siis võime liialdamata öelda, et riigi poolt osutatavad avalikud teenused kaugenevad, väheneb teenuste kodanikukeskus ja kättesaadavus halveneb. Riik õheneb. Ja vaikselt püstitubki küsimus Elu võimalikkusest maal... Järelikult, aita ennast ise!

Head inimesed, liitugem siis Minu Eesti algatusega ja Aune ettepanekuga korraldada 1.mail 2009 Puhja Seltsimajas mõttekoda Elu võimalikkusest maal!

Aune märgib oma kirjatükis, et kui me alles 1. mail oma suud lahti teeme, siis jääb kolmest söögivahest väheseks. See pärast alustagem ideedepanga loomisega juba täna!

Kõik mõtted, ideed, nii kirjalikud kui suulised on oodatud ning väga-väga vajalikud! Kirjutage või rääkige: puhjavn@kodu.ee, toimetaja@puhja.ee, kohalikes raamatukogudes ja vallavalitsuses kohapeal.

Vahur Jaakma,
Puhja vallavanem

Räägitakse palju "õhukesest riigist". Kui õhuke ta siis täna on? Kas paistab juba läbi või annab veel kaabitsaga toimetada? Kui kodanikud tunnetavad, et riiki on liialt vähe, siis hakkavad nad ise tegutsema.

Sellest ka jutuks olev algatus *Minu Eesti*. Möödunud aasta novembris toimus Tartus esinduslik riigiametnike foorum, mille üks väljasõiduistungeid toimus Puhja Seltsimajas. Meie majas arutlesime teemal **Teenuste kodanikukeskus ja kättesaadavus erinevatel regionaalsetel tasanditel**. Mind isiklikult pani see teema teiselt mõlema.

TEATED

Puhja Vallavalitsus müüb avaliku suulise enampakkumise korras korteriomandi Ulila alevikus Kesk tn maja 15 korter 1

(ahiküttega ühetoaline korter + köök, üldpind 43,6 m²). Korteri võõrandamise alghind 195 000 (üks sada üheksakümmend viis tuhat) krooni.

Enampakkumine toimub 25. veebruaril 2009.a. algusega kell 10.00 Puhja vallamajas (II korrus volikogu ruum).

Enampakkumisele registreerimine lõpetatakse 25.02.2009 vallasekretäri juures 10 minutit enne enampakkumise algust.

Info telefonidel 730 0641 või 730 0643

Puhja Vallavolikogu algatas 28.01.2009 otsusega nr 3

Puhja vallas Mäeselja külas Põhja kinnistu pindalaga 6538 m², katastritunnusega 60501:004:0072 ja Lõuna kinnistu

pindalaga 5421 m² katastritunnusega 60501:004:0073 ühise detailplaneeringu koostamise korraldamise ilma keskkonnamõtjude strateegilise hindamiseta. Planeeringu eesmärgiks on kinnistute jagamine neljaks ehituskruundiks, kruntide hoonestusala piiritlemine, kruntide ehitusõiguse, kujade, tehnovõrkude ja –rajatiste asukoha ning servituutide vajaduse määramine.

Puhja Vallavalitsuse korraldusega nr 3, 05.01.2009 kinnitati Puhja valla haldusterritooriumil asuvate maatükkide maksustamishinnad.

Maa maksustamishinna aktid väljastatakse soovi korral maaomanikele vallamajast (maanõuniku kabinetist) teisipäeviti ja reedeti kella 8.00–16.00.

Haigekassa kasutab alates 1. jaanuarist rahvastikuregistri aadresse

Alates 1. jaanuarist 2009 kasutab Haigekassa rahvastikuregistris olevaid põhielukohta aadresse. See tähendab seda, et kõik kirjad ja muud dokumendid saadab Haigekassa edaspidi inimese Rahvastikuregistris märgitud aadressile. Oma aadressi muudatusest ei saa haigekassat enam eraldi teavitada, piisab vaid rahvastikuregistri teavitamisest.

Isikute aadresse kasutab haigekassa neile erinevate teadete või dokumentide (teated kindlustuskaitse lõppemisest, euroopa ravikindlustuskaardi või asendussertifikaadi, vähiskriiningu kutse jne) saatmiseks.

Isiku soovil saadab haigekassa näiteks Euroopa ravikindlustuskaardi inimese põhielukohast erinevale aadressile. Sellisel juhul tuleb haigekassale esitada soovitud aadress igal konkreetsel taotlusel.

Teated kindlustuskaitse lõppemise kohta ja vähiskriiningu kutsed aga saadetakse inimese rahvastikuregistris märgitud aadressile. Seega on väga oluline, et inimeste aadressid rahvas-

tikuregistris oleksid õiged. Vastasel juhul ei pruugi inimesed olulisi teateid kätte saada.

Isik on kohustatud elukoha andmed rahvastikuregistrisse teatama uuele aadressile kolimisel, ebaõigete andmete olemasolul või andmete puudumisel. Andmete õigsust saab kontrollida kohalikus omavalitsuses avalduse alusel või riigiportaalis www.eesti.ee rahvastikuregistri e-teenuseid kasutades.

Elukohaandmete registrisse kandmiseks või muutmiseks tuleb esitada elukohajärgsele valla- või linnavalitsusele elukohateade. Seda on võimalik teha omavalitsusse kohale minnes, posti või digiallkirjaga e-meili teel saates või kasutades rahvastikuregistri e-teenuseid riigiportaalis www.eesti.ee.

Lisainfot elukoha registreerimise kohta võib vaadata Siseministeeriumi kodulehelt <http://www.siseministeerium.ee/13615>.

Haigekassa kutsub kõiki inimesi üles rahvastikuregistris oma elukohaandmete õigsust kontrollima ning vajadusel parandama!

Pensioni saab pangast kätte alates viiendast kuupäevast

Jana Zdanoviš,
sotsiaalministeeriumi avalike suhete osakonna meedianõunik

Rohkem kui 94 000 pensionäri ja toetuste saajat, kes enne said oma pensioni või toetuse postkontorisse või koju, saavad pensioni või sotsiaaltoetuse alates veebruarist oma pangakontole.

Seni oma pensioni, toetuse või hüvitise postkontorist või kojukandega saanud ja nüüd pangaga liitunud inimesed on harjunud raha postkontorist kätte saama kokkulepitud pensionipäeval. Soovitame pensionäridel ja toetuste saajatel minna pank ja Postipanka raha välja võtma seni harjunud päeval alates 5. kuupäevast.

Perepoliitika ja sotsiaalala aseksler Riho Rahuoja: „Kutsun eakaid mõtlema sellele, kui palju tal sularaha vaja on – näiteks arveid saab maksta ülekandega. Väga tähtis on turvalisuse küsimus. Tervet kuupensioni pole mõistlik kaasas kanda. Samuti peab olema väga ettevaatlik pangakaardi PIN koodidega – need ei tohi võõraste pillkude alla sattuda.”

Need inimesed, kes tänaseks ei ole oma otsus teinud ega avaldust esitanud, peavad uue väljamakseviisi siiski lõpuks valima. Veebruaris nad oma pensionist või toetusest siiski ilma ei jää, see makstakse välja varem kehtinud kuupäeval endisest kohast. Enne raha saamist peab täitma avalduse, kus inimene peab valima, kuidas ta tahab oma pensioni või toetust edaspidi kätte saada.

7. MÄRTSIL 2009 TOIMUB PUHJA GÜMNAASIUMI VÕIMLAS TEINE KARIKATURNIIR VÕRKPALLIS

võrkpallihuvilistele Puhja Gümnaasiumi vilistlastele ja gümnasistidele kui ka põhikoolis õppinutele, kellel on jätkuvalt huvi võrkpallimängu vastu.

Lähem info Puhja Gümnaasiumi koduleheküljel. Võistluste algus kell 10.00.

Palkehitiste taastamiseks saab küsida meistritelt nõu ja soovitusi

Veebruarist aprillini saavad nelja Lõuna-Eesti maakonna (Tartu-, Võru-, Valga- ja Põlvamaa) vanade palkehitiste omanikud küsida konsultatsiooni oma vana palkhoone seisundi hindamiseks ja hoone kordategemiseks. Ettevõtmise eesmärgiks on aidata kaasa traditsioonilise taluarhitektuuri heaperemehelikule arendamisele ja algupärase välimuse säilitamisele.

Projekti käigus käib MTÜ Vanaajamaja meeskond välitöödel, hindab hoonete seisukorda ja koostab kirjaliku ekspert hinnangu koos soovitustega hoone taastamistööde järjekorra, hädavajalikkuse ja materjalide osas.

Huvilistel tuleb täita küsimustik kodulehel www.vanaajamaja.ee ja saata see hiljemalt 31. märtsiks:

Tartu- ja Valgamaa hoonete puhul: andres.uus@emu.ee

Põlva- ja Võrumaa hoonete puhul: ragner.lobu@gmail.com

või postiaadressile: MTÜ Vanaajamaja, Räpina, Võru mnt 14, 64505.

Ekspertiisi hind omanikule on 250 krooni talu kohta, olenemata sellest, mitu palkhoonet ekspertiisi vajavad.

Projekti käigus on eraldi tähelepanu all rehielamud, mille kohta täidetud inventeerimisankeete kasutatakse Eesti Vabaõhumuuseumis maa-arhitektuuri andmebaasi koostamisel. Samuti ootame infot kogenud ehitusmeistrite kohta, kes tegelevad käsitsi palkmajade ehituse või taastamisega, maakivi-, vundamenti-, savi- vm traditsiooniliste ehitustöödega ning sooviksid liituda MTÜ Vanaajamaja käsitöömeistrite andmebaasiga.

2008. aastal viis MTÜ Vanaajamaja sarnase projekti läbi Põlvamaal, mille käigus sai konsultatsiooni 80 Põlvamaa talu.

Ettevõtmist toetab Põlva Maavalitsus ja Hasartmängumaksu Nõukogu.

Projekti partneriteks on Eesti Vabaõhumuuseum, Põlva Maavalitsus, MTÜ Seto Käsitüü Kogo, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia.

Täiendav info:

Andres Uus, andres.uus@emu.ee, 52 50516

MTÜ Vanaajamaja, www.vanaajamaja.ee

TEADAANNE

AS Emajõe Veevärk on alustanud Rämsi külas, Ulila ja Puhja alevikus Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi, Eesti riigi, Puhja valla ja ASi Emajõe Veevärk poolt ühisrahastatava veemajandusprojekti elluviimist. Käesoleva projekti raames on plaanis puurkaev-pumpla ning vee- ja kanalisatsioonitorustike rekonstrueerimine. Uue puurkaev-pumpla, reoveepumplate, kolme reoveepuhasti, kahe veetötlusjaama koos reservuaaridega ja II astme pumplaga ning uute vee-, kanalisatsioonitorustike ja survekanalisatsioon ehitus. Rajatavate magistraalitorustike äärde jäävatele kinnistutele on plaanis veevarustuse ja kanalisatsiooni liitumispunktide loomine.

Toetussumma on Puhja valla puhul kokku 40 825 000 krooni.

Torustike ehituse käigus toimub torustike väljavahetamine kuni kinnistu piirini, mida loetakse seaduse järgi liitumispunktiks. Juhul, kui magistraalitorustik jookseb läbi eramaa, lepatakse kinnistuomanikuga täiendavalt kokku liitumispunkti asukoht. Kui vee- ja kanalisatsioonirajatiste projekti tehnilise lahenduse väljatöötamise käigus tõstetakse ümber magistraalitorustik ja sellega seoses muutub liitumispunkti asukoht, siis võimalusel kooskõlastatakse ka see kinnistuomanikuga.

Olemasolevad ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni kliendid ühendatakse ümber rajatava magistraalitorustiku peale. Töövõtja (ehitaja) kohustuseks on ehitustöö järgselt taastada ehituseelne olukord. Need, kes ei ole hetkel ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni kliendid, peavad ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniga liitumiseks ehitama välja kinnistusesse torustiku kooskõlastades selle projekteerimise ja ehitamise AS-iga Emajõe Veevärk.

Kui projekti käigus ka ei muudeta tänavatorustike tehnilist lahendust ega ühendustorustike asukohti, soovime me siiski kinnistusesed torustikud välja vahetada, sest tihti on maja-ühendustorustikud amortiseerunud ning vältimaks kinnistusesid avariisid tulevikus on otstarbekas kinnistupealsed ehitustööd teostada samaaegselt tänavatel teostatavate töödega, et ei oleks mitu korda kaevamist. Kuna viimasega kaasnevad

arvestatavad kulud, mis tuleb kinnistu omanikul endal kanda, siis on tegemist loomulikult vabatahtliku otsusega, mida aga soovime põhjalikult kaaluda ja vajadusel konsulteerida ka ASi Emajõe Veevärk esindajatega.

Seoses Emajõe-Võhandu jõe veeprojekti, Emajõe alamprojekti hangete käivitumisega käivad omavalitsuses projektiga hõlmatud territooriumil, sealhulgas ka eramaal, geodeesia mõõdistajad, ehitajad, projektijuhid ja muud asjassepuutuvad isikud, kes põgusamate mõõdistustööde või kiiremate tööülesannete korral ei pruugi end aja kokkuhoiu mõttes alati kinnistu omanikele tutvustama tulla. Samas vastatakse alati päringutele oma tegemiste kohta erateritooriumil. Info projektiga seotud inimeste kohta, kes võivad viibida objektidel seoses tööülesannetega, on olemas ka vallavalitsuses.

Palume mõistvat suhtumist ja vabandame võimalike eba-meeldivuste pärast!

Emajõe-Võhandu jõe alamvesikonna veemajandusprojekt hõlmab kolme vee-ettevõtet – AS Võru Vesi, AS Põlva Vesi ja AS Emajõe Veevärk. Ühtekuuluvusfondilt saadav abi on AS Emajõe Veevärgi puhul pisut üle 28 miljoni euro e 439,1 miljonit krooni. Projekti toetussumma koos riigipoolse 5% ja omavalitsuste 10% toetusega on 33 019 000 eurot e 516,6 miljonit krooni. Planeeritud tööde valmimistähtaeg on 2010. a lõpp.

AS Emajõe Veevärk on 2004. aastal 22 omavalitsuse poolt loodud organisatsioon. Ettevõtte missiooniks on viia koostöös aktsionäridest kohalike omavalitsustega ellu käesolev Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi, Eesti riigi ja omavalitsuste poolt rahastatav Emajõe-Võhandu veemajanduse arendamise projekt, et sellelt pinnalt välja kujundada usalduslik ja hästitoimiv koostöösuhe iga aktsionärist omavalitsusega projektijärgseks perioodiks. Ettevõtte eesmärgiks tagada jätkusuutlik majandamine läbi kvaliteetse veeteenuse pakkumise ja ressursisäästliku tarbijakäitumise juurutamine.

Lisainformatsioon:

AS Emajõe Veevärk arendusosakond

Telefon: +372 731 1846

Telefon: +372 731 1847

Tere, memm! Tere, taat!

Urve Hämäläinen,
lasteaiäõpetaja

Veidi enne küünlapäeva, 30. jaanuari õhtul oli Puhja lasteaias vanaemasid-vanaisasid täis. Saaliseina ehtis vanema rühma laste kootud kaltsuvaip, mis valmis Oti ema juhendamisel Puhja seltsimaja kangastelgedel. Koridoritantsuga alustasid 20 kaunites rahvariietes vanema rühma poissi-tüdrukute meie lasteaias traditsioonilist Memme-taadi pidu.

Kui iga laps oli koos oma vanaema-vanaisaga küünla süüdanud, võis pidu alata. Kõigepealt said külalised kuulda Pääsusilma laulu. Kui sõnad selged, siis joru julge, võisid memmed-taadid veenduda. Muusikaõpetaja Triinu eestlulmisel järgnes Kui mina hakkam laulemaie, rõõmsalt kõlas tüdrukute esituses Veli, kulla vellekene ja nalja sai ootamatu lõpuga poiste laulus Poisid, ritta! Laul Hoidkem Eestimaad kutsus meie kodumaad armastama ja kaitsma, Abistaja kiitis vanaemasid-vanaisasid ja vana head lugu Meie kiisul kriimud silmad laulsid kõik peokülalisedki kaasa. Ühine naljalaul Mu mütsil on kolm nurka tekitas rõõmsat elevust nii laste kui publiku hulgas. Laulumängudes võistlesid omavahel rikkad mehed ja vaesed mehed ning õnneliku lõpuni jõudis lugu Nataljast-Okasroosist, kelle nõid Mauro võimuse alt päästis prints Kaimo. Toreda naljaloo hahameelsest taadist ja tema käbedast eidest esitasid Andri, Kristjan ja Anett ning „vanaema“ Brita Lota luges ette lapselapselt saadud kummalise kirja. Kuulsime, kuidas tark poiss Ronald maal vanaema õpetas ning nautisime lõputa lugu katusele kinni jäänud linnust Karita-Kristini esituses. Selles, kui hästi meie lapsed kella ja arve tunnevad, võis veenduda, kui poisid ja tüdrukud kordamööda sõnamängu Kell üks – muna küps lugesid. Laulude vahepeal said kuulajad suutäie naerdagi, kui tuntud vanasõnade algused koos laste poolt mõeldud lõppudega ette

loeti. Vanasti öeldi küll, et hea laps, kes hästi tantsib, parem veel, kes paigal püsib, aga hoogne Sternpolka pani selles küll kahtlema. Ja kui laul Lust tuli lausa luigates kõiki tantsule kutsus, said Kükita-tantsus jalga keerutada ka vanaemad-vanaisad. Kelle jalg tatsub, selle suu matsub! Tänu Aneti emale ootasid rühmas juba kaetud lauad ning pidu võis jätkuda pärnaõie- ja piparmünditeed juues ning laste küpsetatud kooke süües. Kõik külalised said imetleda näitust memmede-taadide käsitöödest ja sugupuu-pilte, mille iga pere joonistanud-maalinud-kleepinud oli. Iga vanaema ja vanaisa sai peolt mälestuseks kaasa oma lapselapse kaunistatud küünla. Peomuljeid jagus lastel järgmisesse nädalassegi. Suur aitäh kõigile külalistele tulemast! Olete Pääsusilma alati oodatud!

Fotode autor Karita Kirbits.

Tantsuhuvilised võtsid mõõtu

Kaja Udso,
Puhja Seltsimaja juhataja

Jaanuarikuu eelviimasel päeval toimus Puhja Seltsimajas Tartumaa XI liikumisrühmade päev. Tegemist on maakondliku sündmusega, mida esialgu korraldas omaaegne Ulila klubi. Pärast viimase sulgemist jäi ürituse korraldamine Puhja Seltsimaja ülesandeks.

Kodukorra järgi ootame sellele sündmusele osalema koolide ja kultuuriasutuste juures tegutsevaid kooliealiste noorte liikumisrühmi. Seekordsel kokkusaamisel võistlesid tantsutrupid Elvast, Nõost, Rõngust, Luunjast, Rannust, Mellistest ja Puhjast – kokku osales üritusel 160 tantsijat.

Võisteldi, nagu alati, kolmes – A, B ja C vanuserühmas. A-rühmas võistles 7, B-rühmas 6 ja C-rühmas 5 tantsu. Võistlejaid hindas žürii koosseisus Krõõt Kiviste ja Maive Mõttus – mõlemad Tantsuklubi Shate treenerid. Shate erineva vanusegrupi tantsijad olid ka seekordse liikumisrühmade päeva külalisesinejateks.

Selle aasta mõõduvõtmisel olid eriti edukad Nõo põhikooli tantsutrupi Triiniks tantsijad. Žürii otsuse järgi tunnustati nii A kui B rühma parimaks nende esitatud tantsud: „Vaibakad“

(juhendaja Ingrid Hamer) ja „Mull-mull“ (juhendaja Marilyn Sillaste). C-vanuserühmas tuli võitjaks Elva RN-Studio tantsijate esitatud tants „Me ise loome oma maailma“ (juhendajad Merit Kannel ja Kerstin Lõhmus). Žürii andis välja ka kaks eriauhinda. Rannu keskkooli tantsutrupi Candy esitatud tants „Läki koos...“ pälvis tunnustuse emotsionaalne esituse eest. Sama trupi tantsija tunnustati „Päeva Rosinaks“ – tegemist on tunnustusega kõige enam silmapaistnud tantsijale.

Puhja valda esindasid liikumisrühmade päeval taas Sinilinnu väikesed ja suured tantsijad. Väike Sinilind võistles A-rühmas tantsuga „Tabatinna“, Sinilinnu põhikoosseis aga B-rühmas tantsuga „Miniseelik“. Sügisest on meie Sinilinnul uus juhendaja – truppi juhendab endine Estonia baleriin Marit Neering.

Tartumaa liikumisrühmade päeva toimumist toetasid Eesti Kultuurkapitali Tartumaa ekspertgrupp ja Puhja vald. Tantsutruppide juhendajad kinnitasid vestlusingis korduvalt Tartumaa liikumisrühmade päeva toimumise vajalikkust ning tänasid südamest korraldajaid ja toetajaid.

*Meie oma nooremad ja vanemad tantsijad.
Fotode autor Katri Udso.*

Kutsume osalema päästeala loominguvõistlusel

Päästeamet ja Lõuna-Eesti Päästkeskus kutsuvad kõiki osalema päästeteemalisel loominguvõistlusel. Konkursi eesmärk on anda võimalus ennast väljendada päästeala teemadel ja populariseerida päästetöötaja elukutset ning sellele omaseid väärtusi.

Võisteldakse viies vanuseastmes: koolieelsed lasteasutused, algklasside, põhikooli ja gümnaasiumi õpilased ning täiskasvanud.

Võistlustöödeks võivad olla nii joonistused, maalid, kollaažid, esseed, luuletused, meisterdused, videod kui ka helisalvestised.

„Läbi loometööde saame väga head tagasisidet, kas ja milliseid ohuallikaid märgatakse ning näiteid elust, kuidas inimeste elusid on päästetud,“ ütleb päästeala loominguvõistluse projektijuht Janek Innos Päästeametist. „Loominguvõistlus annab päästeteenistuse ennetustöötajatele ka palju ideid, kuidas ennetustööd elanikkonna hulgas paremini ellu viia“, lisas Innos.

Oma loomingu tööd tuleb esmalt esitada lähimasse päästekomandosse. Parimaid töid tunnustatakse nii maakondlikult kui üleriigiliselt.

Päästeala loominguvõistluse selleaastased teemad on:

1. Kujundan endale ägeda suitsuanduri
2. Veeohud suvel ja talvel
3. Aurupritsisist päästeautoni
4. Ka mina võin olla päästja
5. Kui pomm plahvatab on juba hilja
6. Miks ma helistan numbrile 112?
7. Tegime koos Nubluga...
8. Minu kodukoha riskid

Võistlustööd tuleb toimetada **hiljemalt 16. märtsiks lähimasse päästekomandosse.**

Tartumaal annab lisainfot ennetustöötaja Gert Krabbi, tel. 730 7605, 550 0691, e-post: gert.krabbi@rescue.ee

Päästealal loominguvõistlust korraldatakse seitsmendat aastat. Eelmisel aastal esitati üle Eesti ligi 6000 loometööd.

Loominguvõistluse juhendi leiab Lõuna-Eesti Päästkeskuse kodulehelt: <http://www.rescue.ee/20828>

Tartumaa Arendusselts alustab projektitoetuste taotluste vastuvõtmist

Kristiina Liimand,
Tartumaa Arendusseltsi tegevjuht

16. veebruaril alustab Tartumaa Arendusselts (TAS) LEADER meetme raames antava projektitoetuse taotluste vastuvõttu. Käivitatakse TASI strateegia kõik kuus meetet ning projekte rahastatakse aastal 2009 orienteeruvalt 10 miljoni krooni ulatuses.

TAS keskendub oma tegevuses noortele, ettevõtjatele ja küladele-kogukondadele eesmärgiga edendada elu Tartumaal. Meetme „**Asukohapõhised tooted ja teenused**” abil soovime panustada mittetulundusühingute ja ettevõtete toodete pakumisele ja teenuste arendamisele. Uudsetel ideedel põhinevate toodete ja teenuste arendamist ja turustamist toetab meede „**Väike-ettevõtluse toetamine**”. Puhketeenuste mitmekesistamist ja majandustegevuse keskkonnasäästlikkuse suurendamist toetab meede „**Keskkonnasõbralike elamis- ja puhkevõimaluste mitmekesistamine**”. Kogukonna tugevdamiseks ning avalikuks kasutamiseks mõeldud objektide rajamiseks ja arendamiseks saab küsida toetust meetmest „**Jätkusuutlikud kogukonnad**”. Noorte tegevusvõimalusi laiendavaid projekte toetatakse meetme „**Noorte suurema sidususe saavutamine kogukonnaga**” kaudu. Organisatsioonide-vahelise koostöö ja arendustegevuste toetamiseks on meede „**Võrgustike arendamine ja teadmuse ülekanne**”.

Toetust saavad taotleda TASI piirkonnas tegutsevad mittetulundusühingud, sihtasutused, äriühingud ja omavalitsused. TASI piirkonna moodustavad 16 valda Tartumaal: **Võnnu**,

Meeksi, Alatskivi, Peipsiääre, Vara, Haaslava, Mäksa, Kambja, Nõo, Konguta, Puhja, Laeva, Ülenurme, Luunja, Tartu ja Tähtvere vald. Toetust saavad mittetulundusühingud, sihtasutused ja omavalitsused kuni 90% ja ettevõtjad kuni 60% projekti abikõlblikust maksumusest. Maksimaalne toetussumma ühe taotleja kohta on 1500000 krooni. Toetus erinevate tegevuste elluviimiseks tuleb Euroopa Liidu **LEADER-programmist**.

Meetmetega ja taotlemistingimustega saab lähemalt tutvuda TAS-i koduleheküljel www.tas.ee. Tartumaa Arendusselts nõustab projektitaotlejaid ja võtab vastu taotlusi teisipäevast neljapäevani, kell 9.00-15.00. Info e-maili ja telefoni teel pidevalt. Telefon 7430088, mobiiltelefon 53409873 ja e-post kaidi.randpold@tas.ee. Postiaadress on Vaksali 17A, Tartu 50410. Taotlusi on plaanis vastu võtta kuni 2013. a. sügiseni. TAS korraldab 19. veebruar - 11. märts meetmete infopäevad. Infopäevad on osalejatele tasuta.

Eelregistreerimine infopäevale kaidi.randpold@tas.ee; 53409873

Infopäevade toimumise ajad:

Neljapäeval, 19. veebruaril kell 11.00–13.00 Tartus, Raadimõisa hotelli saalis,

Reedel, 27. veebruaril kell 16.00–18.00 Kambja vallamajas, Teisipäeval, 03. märtsil kell 16.00–18.00 Mäksa vallas, Melliste koolimajas,

Kolmapäeval, 04. märtsil kell 16.00–18.00 Puhja seltsimajas, Teisipäeval, 10. märtsil kell 16.00–18.00 Võnnus,

Kolmapäeval, 11. märtsil kell 16.00–18.00 Vara vallas.

Tartumaa Ohvriabikeskus ootab abivajajaid

Katti Kask
Tartumaa Ohvriabikeskuse peaspetsialist

Ohvriabikeskusesse julgustame pöörduma kõigil inimestel, kes on kannatanud halva kohtlemise, vaimse-, füüsilise- või seksuaalse vägivalla all. Ohvriabitöötajad pakuvad kodanikele:

- esmast psühholoogilist nõustamist ehk kuulavad ohvri ära, pakuvad emotsionaalset tuge;
- sotsiaalnõustamist ehk suunavad abivajaja erinevate teenuste juurde, mida ohver vajab oma probleemi lahendamiseks.

Ohvriabitöötaja annab informatsiooni erinevate abi saamise võimaluste kohta ning juhendab suhtlemisel asutustega. Juhunu arutatakse üheskoos läbi ja otsustatakse, mida edasi teha. Samuti on võimalik taotleda tasuta psühholoogilist nõustamist psühholoogidelt. Sel juhul on vajalik, et politseis on juhtunu kohta algatatud menetlus. Ohvriabikeskusest võib nõu küsida ka telefoni teel, samuti ise kohale tulles. Soovi korral on võimalik jääda anonüümseks, konfidentsiaalsus tagatakse.

Ohvriabikeskus asub Tartus Riia 179a ja on avatud: esmaspäeval 9–12 ja 13–18; kolmapäeval ja reedel 9–12 ja 13–16.

Telefonid: 730 3069 Katti Kask, 730 3067 Kairit Pahlk

AIANDUSHUVILISTELE!

Neljapäeval, 05. märtsil 2009. a. kell 18.00 toimub Puhja seltsimajas hobiaednike päev.

Külaliseks **Anti Normet** Eesti Maaülikoolist.

Teemadeks:

1) Sibullillede ajatus ja kasvatus avamaal.

2) Eestisse sobivad okaspuuvormid.

OÜ Aed ja Muru tutvustab uusi ja tuntud roosisorte Kordesest.

Kohapeal lai valik soodsate hindadega köögivilja- ja lilleseemneid.

Korraldaja Puhja Maanaiste Selts. Seltsi liikmetele üritus tasuta, teistele tasu 10 krooni

Info telefonidelt 5354 2244 Nelli, 502 0195 Laine (Aed ja Muru)

Tartumaa tervisefoorum 2008

Tartumaa II tervisefoorumil osales kokku 90 Tartu maakonnas ja linnas rahvatervise arendamisega tegelevat ja huvituvat inimest erinevatest sihtgruppidest.

Esindatud olid 7 maakonna lasteaeda, 9 kooli, Tartu Maavalitsuse sotsiaal- ja tervishoiuosakond, haridus- ja kultuuriosakond, Rapla Maavalitsus, Tartu Linnavalitsus, Elva Linnavalitsus, Vara vallavalitsus, Laeva vallavalitsus, Alatskivi vallavalitsus, Luunja vallavalitsus, Tartu Kutsehariduskeskus, Elva Haigla, Tartu Ülikool, Eesti Terviseedenduse Ühing, MTÜ Kodukant Tartumaa, Tartumaa Arendusselts, MTÜ Alkoholivaba Eesti, MTÜ Naabrusvalve Keskus, Eesti Punane Rist, MTÜ Heade Templerite Ühing, MTÜ Kodukoht Mäksa, Tartumaa Spordiliit, Lõuna-Eesti Päästkeskus, Lõuna Politseiprefektuur, Alatskivi noortekeskus, Anne Noortekeskus.

Päeva jooksul arutati terviseedenduse ja turvalisuse vajalikkuse ja võimalikkuse üle Tartumaal, kuulati ettekandeid hetkeolukorrast maakonnas erinevate asutuste esindajatelt ja käsitleti tervisega seonduvat erinevatelt lähtepositsioonidelt.

Eestlaste toitumistrendidest ja nende mõjutamisest 15 aasta jooksul tegi ettekande Tartu Ülikooli emeriitdotsent, Eesti Terviseedenduse Ühingu juhatuse liige **Mai Maser**.

Raimond Träss Lõuna Politseiprefektuuri preventsoonitalituse osakonna juhataja tutvustas **hetkeolukorda meele-mürkide müüjate ja tarbijate tabamisel**.

Legendaarne karskusliikumise eestvedaja Eestis doktor **Enno Kross** tõi osalejateni masendavad **andmed Tartu Ülikooli Kliinikumi intensiivravi osakonnas ravil viibinutest**. Ettekandes saime mustvalgel

tõdeda, kuidas on seotud alkohol ja traumad. Enno Kross avaldas fakte oma pikaajalistest uuringutest alkoholi, uimastite ja nende tarbimise tagajärgede osas.

MTÜ Naabrusvalve keskuse juhataja, Lõuna Politseiprefektuuri preventsoonitalituse spetsialist **Peeter Rehema** andis ülevaate senistest traumade ennetamise valdkonnaga seotud tegevustest Tartumaal.

Rapla maavalitsuse terviseedenduse peaspetsialist **Ülle Riiison** tutvustas **Raplamaa pikaajalisi kogemusi ning rahvusvahelise võrgustikuga Turvaline kogukond (Safe Community) liitumise tingimusi**.

Peale energiapausi andis Tartu Maavalitsuse terviseedenduse peaspetsialist **Lea Saul** ülevaate **Tartumaa Tervisetoa tegevustest aastal 2008 ning tutvustas plaane 2009. aastaks**. Arutleti Terve ja Turvalise Tartumaa arengustrateegia koostamise teemadel.

Tartumaa lasteaedade tegevust 2008 tutvustas maakonna tervistedendavate lasteaedade koordinaator Kambja lasteaia juhataja **Terje Rüütel**. **Koolidest** saime ülevaate koolide koordinaatori Puhja kooli inimese- ja kodanikuõpetuse õpetaja **Ülle Näraska** ettekandest.

Foorumi korraldamise üheks eesmärgiks on märgata ja tunnustada oma tegudega rahvatervise arendamisele pannotanud maakonna elanikke.

Tartumaa Tervisetoa tänukirja meeldiva koostöö eest tervist väärtustavate tegevuste toetamisel ning elluviimisel Tartu maakonnas 2008 pälvisid Tartu Maavanem Esta Tamm, nõunik Marika Saar, Annely Vösaste ja Riina Sepma Tartu maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakonnast, Lõuna-Eesti Päästkeskuse ennetusbüroo spetsia-

list Eha Anslan, Tervise Arengu Instituudi spetsialistid Siivi Hansen ja Liana Värava, Lõuna Politseiprefektuur Korrakaitse osakonna preventsoonitalitus ning nende spetsialist Peeter Rehema, doktor Enno Kross MTÜ Ave esindajana, arst-koolitaja Viigi Viil NLP Instituudist. Täna koolide ja lasteaedade esindajaid tervist ja turvalisust tagavate tegevuste õpetamisel ja elluviimisel lastega. Tänukirja pälvisid Ülle Näraska Puhja gümnaasiumist, Ave Sillaste Vara põhikoolist, Signe Ustav Elva Gümnaasiumist, Liina Tamm Konguta koolist ja Svetlana Keisk Nõo Põhikoolist. Lasteaedade esindajatest pälvisid tänukirja: Terje Rüütel Kambja lasteaia ja Lea Pung Valguta lasteaed-alkgkoolist. Tunnustati tervist edendavate lasteaedade võrgustikuga liitunud Nõo lasteaeda Kröll, Elva lasteaeda Murumuna, Rõngu lasteaeda Pihlakobar ning Tervist Edendavate Koolide võrgustikuga liitunud koole: Vara põhikooli ja Elva gümnaasiumi.

Tänukirja tervist väärtustavate tegevuste kajastamise eest kohalikus meedias pälvisid Kambja valla infolehe toimetaja Toivo Ärtis, Puhja valla infolehe toimetaja Päivi Märjamaa ja Tartu valla lehe toimetaja Heino Sepp.

Foorum kulmineerus **Aasta 2008 Tartumaa Terviseedendaja** välja kuulutamise, kelleks on Luunja Keskkooli õpetaja **Aita Arjukese**.

Foorumil osalejail oli võimalus tutvuda maakonna lasteaedade ning koolide õpilaste Südamenädala raames laekunud postrite konkursi "Ei stressile" väljapaistvamate töödega, mis olid näitusena konverentsikeskusesse üles pandud. Teiste hulgas kaunistasid Tasku Konverentsikeskuse seina ka Puhja kooli õpilaste postriid.

Räägime suvistest reisidest

Mõni aeg tagasi väljakuulutatud reisid toimuvad, see on nüüdseks selge. Reise tuleb eeloleval suvel suisa kaks.

Kõigepealt reis Leetu: Kaunas, Vilnius, Trakai, mis toimub 26.–28. juunini. Maksumuseks 2300 kr. Selle hinna sees on bussisõit Puhjast ja tagasi Puhja, giiditeenus reisi vältel, ööbimised koos hommikusöökidega.

Lisatasu eest on lõunasöök Trakais, Trakai lossi pääse, Euroopa pargi pääse, veepargi pääse. Minimaalselt võiks olla kaasas 600 krooni eest vahetatud litte.

Teine reis läheb Inglismaale 21.–30. juulil. Maksumuseks 7200 kr.

Hinna sees bussisõit mugavustega bussis (Leedu, Poola, Saksamaa, Prantsusmaa, Inglismaa), ekskursioonid, majutust hotellides 2–3-kohalistes tubades koos hommikusöökidega, laevapiletid Calais–Dover–Calais (tekipiletid ja busi ülevedu), laevapiletid Rostock–Helsinki–Tallinn (tekipiletid, kajutikoht 4-kohalites kajutites ja busi ülevedu) giidreisisaatja teenus.

Lisatasu eest on pääsmed, tervise-

kindlustustasu ja söögid laevas (tuleb ette tellida).

2000 krooni eest võiks olla kaasa vahetatud litte, eurosid ja inglise naelu.

Praeguseks pole enam vabu kohti palju järele jäänud. Kiirustage. Reisi eest võib maksta ka osade kaupa. Märtsi alguseks peab aga osalussoovid selged olema. Aprilli lõpuks lõpetame ka rahadega arveldamise.

Info Nelli Uustalu 745 1570, 5354 2244, nelliustalu@hotmail.ee

Jalgpalli suvelaager

Jaak Ratt, treener

Tuua lapsi jalgpalli juurde ja hoida neid jalgpalli juures võimalikult kaua – seda Euroopa Jalgpalliliitude ühenduse UEFA projekti „grassroots“ (rahvajalgpall) noorte jalgpalli arendamise eesmärgi tutvustas Tallinnasse, noortekonverentsile kokkutulnud jalgpalli noortetreeneritele Eesti Jalgpalliliidu president Aivar Pohlak.

Eesmärgi käivitamiseks toimus 2008 aastal Eesti Jalgpalliliidu esimene laste suvelaager. Suvelaagris osales 150 7–11 aasta vanust last. Esmaspäevast reedeni kella 10–17 olid lapsed hõivatud jalgpallialase tegevusega.

Motoks: Jalgpall. Lõbu. Kõigile. Eesmärk – tuua laagrite kaudu jalgpall igale Eesti lapsele lähemale. Lähemalt tutvumiseks Eesti Jalgpalliliidu koduleheküljel (<http://jalgpall.struktuur.ee/349>) ava: info@jalgpall.ee.

Suvelaagris oli juhendajateks kvalifitseeritud treenerid. Tegevus toimus pealinna parimatel spordiväljakutel. Sellel aastal on Eesti Jalgpalliliidu eesmärgiks kaasata suvelaagrisse kuni 500 last üle

2008 aasta suvelaagri avamine.

Eesti. Kahel nädalal, 8.–12. juunini ja 10.–14. augustini 2009. aasta suvisel koolivaheajal, kutsutakse lapsi osalema laste suvelaagris. Kuigi ei ole veel paika pandud linnad, kus laste suvelaagrid lisaks Tallinnale toimuvad, on kindel, et suvelaagrid toimuvad ka Tartus. Puhja noortetreenerina olen varasematel aastatel mõelnud, et väikeste laste jalgpalli juurde toomisega võiks alustada suvelaagri korraldamisega suvisel koolivaheajal. Nüüd on tänu Eesti Jalgpalliliidu eestvõtmisele see võimalus sellel suvel peaaegu koju kätte tulnud. Eelmisel suvel maksis lapse osalemine viiepäevases laagris lapseva-

nemale 650 krooni. See summa sisaldas jalgpallivarustust: lühikeste varrukatega ning mängija nimega särki, lühikesi pükse ja jalgpalli põlvikuid. Lisaks joogipudel igale lapsele. Vesi, mahl ja puuviljad kogu päeva jooksul. Soe lõunasöök.

Kui Puhja vallast leidub huvilisi lapsi, siis on kavas organiseerida laagripäevadel ühistransport Tartusse ja tagasi. Noortetreenerina olen ka mina kaasatud laste juhendajaks suvelaagris. Informatsiooni suvelaagrisse registreerumiseks jälgige teavet Puhja Gümnaasiumi koduleheküljelt. Hetkel pole registreerumine veel alanud.

Suvelaagri päev.

Koostööprojekt "Teadlik lapsevanem"

15. veebruaril algusega kell 11 alustab Tartus MTÜ Hea Algus ruumides Veski 42, II korrus tegevust PEREKLUBI väikelastega peredele.

Pereklubisse on lapsevanemad oodatud alati koos lastega tegutsema, kogemusi jagama, suhtlema, nõu saama ja arutlema.

Jaauarist maini 2009 pakutakse peredele mitmesuguseid tasuta tegevusi:

NÕUANDE- JA KOGEMUSTUNNID Lelula ruumides (Tartus Uus 56, II korrus) kolmapäeviti 10–12 ja neljapäeviti 12–14, **VABA MÄNGUAEG** kolmapäeviti 12–14 ja neljapäeviti 10–12.

Eesmärgiks on keskenduda lapse arenguliste probleemide varajasele märkamisele ja sekkumisele. Koostegutsemist toetavad lastevanemate endi kogemused, nõuanded ning abiks Hea Alguse peretöö spetsialistid.

Pereklubis raames toimuvad nn. perekohviku tegevused kogu perele 2 x kuus (1x Hea Alguse ruumides, 1x Anne Noortekeskuse Aeg-Ruum saalis).

PEREKOHVIKUD

- Hea Alguse ruumides (Tartus Veski 42, II korrus):
- 15. veebr kell 11 – Lapsevanemaks olemise röömud ja mured
- 15. märts kell 11 – Beebi ja väikelapse eakohased vahendid ja tegevused
- Anne Noortekeskus (Tartus Uus 56, Aeg-Ruum saalis, I korrus):
- 28. veebr kell 13 – Lapse armukadedus
- 28. märts kell 13 – Toimetulek väikese vanusevahega lastega

Temaatilised perekohvikud 2x kuus (1x Hea Alguse ruumides, 1x kord Anne Noortekeskuse Aeg-Ruum saalis). Teemakesksetesse perekohvikusse on lapsevanemad oodatud alati koos lastega tegutsema, kogemusi jagama, suhtlema, nõu saama ja arutlema.

Kohviku osalustasu on 25 krooni pere kohta.

LASTEVANEMATE KOOLITUSED

- Lelula ruumides (Tartus Uus 56, II korrus):
- 31. jaan kell 11 – Muinasjututund lastega (Marietta Aardam)
  - 7. veebr kell 11 – Väikelapse kõne (Val-

li Vilu)

- 14. veebr kell 11 – Toetused ja teenused lastega peredele (Kätlin Jäeger)
- 21. veebr kell 11 – Lastevahelised suhted peres ja mujal (Astra Schults)
- 7. märts kell 11 – Ettevalmistus lasteaiaks (Liisa Maasik)
- 14. märts kell 11 – Jonn ja probleemne käitumine (Gerda Sillaste)
- 21. märts kell 11 – Ohutus ja esmaabi kodus (Eneken Valdmaa)
- Hea Alguse ruumides (Tartus Veski 42, II korrus):
- 25. veebr kell 17 – Laps läheb kooli (Liivi Türbsal)
- 25. märts kell 17 – Mängust ja mängimisest (Gerda Sillaste)

Projekti tegevustega soovime pakkuda peredele parimaid võimalusi laste arengu toetamiseks, lapsevanemate koolitamiseks ja nõustamiseks ning nende jaoks sobiva suhtluskeskkonna loomiseks.

Üritustele eelnevalt registreerida: pere@heaalgus.ee, tel.5624 4369; info@lelula.ee

Täpsem info valla lastekaitsetöötaja Öie Männikult, 730 0647, 514 2638

Valmis uus Rämši küla arengukava aastateks 2009–2014

Airi Mahla,
Rämši külaseltsi juhatuse liige

Viis aastat tagasi, 2003 aasta lõpus, sai valla sotsiaalnõunik Milvi Sepa ja Vallavanem Vahur Jaakma eestvedamisel ja külaelanike koostöös valmis küla esimene arengukava, mis hõlmas aastaid 2004–2008. Nüüd oli aeg meie toonased mõtted ja tegevusplaan uuesti üle vaadata, analüüsida mis tehtud või mis tegemata jäi.

Mis siis toimus Rämši külas viie aasta jooksul:

- huvikeskus ja raamatukogu asuvad korralikult renoveeritud ruumides;
- külas on täiendatud tänavavalgustus;
- bussijaamas oli tubli koristaja (bussijaam ja selle ümbrus sai tänu tema pingutustele korras hoitud);
- korrusmajades on moodustatud ühisitud (vahetatud uksi-aknaid, majade ümber on paranenud heakord)
- huvikeskuse tegevuste nimekirja lisandus jõusaali teenus (noorte soovil), uus lauatenise laud, rohkem arvutikohti, õhuhoki;
- asutati Rämši külaselts – külaseltsi liikmete eestvedamisel toimuvad huvikeskuses käsitöötunnid ja aerobikaring. 2006 aastal aiakujunduse koolitus;
- 2006 aasta augustis toimus Rämši küla kokkutulek – osavõtjaid ~300.

Uue arengukava koostamiseks sai vesteldud eraldi vanemate inimestega ja noortega. Laiali jagati küsitlusankeedid, saamaks teada külarahva soove ja mõtteid, edaspidiseid plaane ning probleeme.

20. jaanuaril toimus huvikeskuses arengukava arutelu üldkoosolek.

Koosolekul tõstatati järgmised küsimused:

- hulkuvad kassid ja koerad;
- kanalisatsioonitrassid ja hais külas (loodame, et kanalisatsioonitrasside probleem saab pika ootamise järel selle aasta jooksu lahendatud);
- heakord – bussijaam, selle ümbrus ning võrk- ja korvpalliplatsi territoorium;
- nädalavahetuse joomingud bussijaamas – avaliku korra rikkumine;
- saun suvel põllutööde ja kuumuse ajal kaks kuud suletud, pesemisvõimalused halvad.

Loomulikult loetleti üles Rämši küla head küljed:

- huvikeskuse;
- raamatukogu olemasolu;
- kohalik kauplus;
- saun;
- valla bussiring.

Külarahvas soovib:

- korrastatud spordiplatse;
- jalgpalliväljakut (nt õunaiaa territooriumile);

- skate-rada, rulluisurada;
- ujumiskohta;
- täiendatud jõusaali;
- rohkem arvuteid ja erinevaid tegevusi huvikeskuses;
- laste mänguväljakut;
- külakiike;
- korrastatud külavaheteed ja aeglustatud liiklust kesktänaval;
- apteegi külastust üks kord kuus (nt huvikeskuses);
- tolmuvaba teekatet Rämši keskusekuivati teelõigule kuivatite tööajal.

Võttes aluseks küla esimest arengukava, Puhja valla arengukava ja külarahva ettepanekuid saigi koostatud Rämši küla arengukava aastateks 2009–2014. See on küla alusdokument mis on edasise tegevuse orientiiriks. Rämši küla arengukava asub Uula Huvikeskuses. Soovijad saavad seal selle dokumendiga tutvuda.

Igal külal peab olema arengukava ka selleks, et erinevatest fondidest küla arenguks raha taotleda.

Meie arengukava läks koos vastava projektiga teele PRIA-sse, taotlemaks laste mänguväljaku rajamiseks raha. Kui PRIA vastus on positiivne, siis peaks suve lõpuks valmima huvikeskuse territooriumile korralik laste mänguväljak. Loodame parimat.

Täna kõiki kes aitasid koostada Rämši küla arengukava. Viime koos plaaneritu ellu!

ULILA KESKUS TEATAB

14. veebruaril algusega kell 13.00 laste disko, kell 20.00 noortedisko.

18. veebruaril algusega 17.00 filmiõhtu.

21. veebruaril algusega kell 13.00 meisterdame mosaiiki.

22. veebruaril Sadamateatri ühiskülastus, etendus "Vaene loom vihmas käes". Viimased vabad kohad!

24. veebruaril vastlapäeva tähistamine- mängud, vastlakuklite söömine ning lumise ilma korral lumelinnahitamine. Üritus kõigile tasuta.

UULA HUVIKESKUSES

Naiste aerobika tunnid toimuvad teisipäeviti, algusega kell 18.30 ja neljapäeviti kell 19.00 kaks korda kuus, laupäeviti kell 11.00–13.00 on huvikeskus pühapäevakooli laste päralt.

Teisipäeviti ja neljapäeviti 10.00–14.00 tegutseb „Iseseisev Elu“ Ülle juhtimisel.

Pühapäeval, 15. veebruaril kell 12.00 toimub huvikeskuses **akrüülmaali kursus** – juhendab Sirje Dementjeva. Küsi infot ja tule osalema!

28. veebruaril kell 10.00 – **jumalateenistus**.

Veebruarikuu õnnesoovid

ALMA-JOHANNA KRIISA
ELFRIEDE JÄNES
ANITA REEBEN
JAAN NAARITS

JULIANA PERSIDSKAJA
MAIE LINT
ANNA DANILSON
PEETER SEPP
MARIA PILM
LAINE BUHVESTOVA

Valla uus kodanik

Kairit Kingsepp
14. jaanuaril 2009 sündis tütar
ANETE-LIIS

MÄLESTAME

LAIN KIVI	surn 18.01.2009
NIKOLAY GUL	surn 31.01.2009

PUHJA MAANAISTE SELTS ANNAB TEADA!

Neljapäeval, 26. veebruaril kell 19.00
**Puhja seltsimaja saalis on meie külaliseks
toitumisspetsialist MAI MASER**
Teemaks "TERAVILJATOOTED TERVISLIKUS TOIDUS",
aga teavet saab ka kõiges muus, mis puudutab toitumist.
Ootame rohket osavõttu!
Seltsi liikmetele tasuta, teistele huvilistele väike osalustasu
10 krooni.

PUHJA SELTSIMAJAS

REEDEL, 06. MÄRTSIL KELL 17.00

PENSIONÄRIDE PIDU

Valla buss toob peole:
Mõisanurmest 16.00, Ulilast 16.15,
Uulast 16.20, Järvakülast 16.30

Tasuta.

**PUHJA SELTSIMAJAS
23. VEEBRUARIL KELL 19.00**

EESTI VABARIIGI 91. AASTAPÄEVA TÄHISTAMINE

Tiitlite „AASTA INIMENE 2008“ üleandmine
AASTAPÄEVAKONTSERT

Töötab fotograaf

Buss toob peole:
Mõisanurme 18.00, Ulila 18.15,
Uula 18.20, Järvaküla 18.30

Tasuta

ÜLLE KOKK 45

*Kõik, mis ses päevas on kaunist ja head:
varase kevade värskus ja sinetus,
metsade kosutav õhk,
kaugete pilvede hõbejas vinetus,
mändide vaigune lõhn.
Keskpäeval lõuna poolt puhuvad
tuuled,
milles sa minugi tervitust kuuled,
kõik, mis ses päevas on kaunist ja head,
kuulugu Sulle!
/Paul Haavaoks/*

Õnnitlevad Anita, Galina, Lembit, Tauno, Liilia

PUHJA VALLA LEHT

VÄLJAANDJA: PUHJA VALLAVOLIKOGU JA VALLAVALITSUS
61301 TARTUMAA; TEL. 730 0641
TOIMETAJA: PÄIVI MÄRIAMAA, TOIMETAJA@PUHJA.EE
TRÜKITUD OÜ TARTUMAA TRÜKIKOJAS
TRÜKIARV: 1050